

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan, telif haklarına ilişkin belgeyi okuyunuz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyrights/droits d'auteur à la fin du présent document.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARI

DÖRDÜNCÜ SEKSİYON

COPLAND/BİRLEŞİK KRALLIK DAVASI

(Başvuru no. 62617/00)

STRAZBURG

3 Nisan 2007

Kesinleşme tarihi

03/07/2007

Copland/Birleşik Krallık davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (Dördüncü Seksiyon), aşağıdaki üyelerden oluşan Daire'si:

Josep Casadevall, *Mahkeme Başkanı*,

Nicolas Bratza,

Giovanni Bonello,

Rait Maruste,

Stanislav Pavlovski,

Lech Garlicki,

Javier Borrego Borrego, *Yargıçlar*,

ve Lawrence Early, *Yazı İşleri Müdürü*,

7 Mart 2006 ve 13 Mart 2007 tarihlerinde, kapalı oturumda yapılan müzakereler neticesinde, 13 Mart 2007 tarihinde, aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Bu dava, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı'na karşı, bu ülkenin bir vatandaşı olan, Bayan Lynette Copland'ın (« başvuran »), 23 Mayıs 2000 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ('Sözleşme'), 34. maddesi uyarınca, Mahkeme'ye sunulan, 62617/00 numaralı başvuru sonucu görülmektedir.

2. Başvuran, Londra'da bulunan, medeni hakları koruma sivil toplum kuruluşu olan Liberty'nin, hukuk işleri müdür olan, Bay J. Welch tarafından temsil edilmiştir. Britanya Hükümeti (« Hükümet »), Foreign and Commonwealth Office'ten, Bay J. Gaigner tarafından temsil edilmiştir.

3. Sözleşme'nin 8 ve 13. maddeleri kapsamında, başvuran, telefon görüşmelerinin, elektronik yazışmalarının ve internet kullanımının denetlenmesinden şikâyet etmektedir.

4. 7 Mart 2006 tarihli bir kararla, Mahkeme, başvurunun kısmen kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.

5. Başvuran, yazılı ek görüşler sunmuştur, Hükümet ise sunmamıştır (İç Tüzük, madde 59/1).

OLAYLAR**I. DAVANIN KOŞULLARI**

6. Başvuran, 1950 yılında doğmuştur ve Galler'de, Llanelli'de yaşamaktadır.

7. 1991 yılında, başvuran, kanunla kurulmuş olan ve devlet tarafından yönetilen ve 1992 Yükseköğretim Kanunu'nun (*Further and Higher Education Act 1992*) 18 ve 19. maddelerinde açıklanan yetkilerle donatılmış bir yüksek öğretim kurumu olan Carmarthenshire College (« kolej ») tarafından işe alınmıştır.

8. 1995'te, başvuran, kolej başkanının (« müdür ») kişisel asistanı olmuş ve daha sonra, o yılın sonunda, kolejin yeni görevlendirilen müdür yardımcısıyla (« müdür yardımcısı ») iş birliği halinde çalışmaya başlamıştır.

9. 1998'in Temmuz ayına doğru, başvuran yıllık izinleyken, erkek müdürlerinden biriyle, kolejin diğer kampüslerinden birine gitmiştir. Başvuran, daha sonra, müdür yardımcısının, bu kampüsten birilerini, bu ziyaret hakkında sorguladığını öğrenmiştir. Başvuranın, bu müdürle bir ilişkisinin olduğunu ima etmiştir.

10. Müdür yardımcısının teşvikiyle, başvuranın, iş yerindeki telefon konuşmaları, elektronik postaları ve internet bağlantıları, denetim altına alınmıştır. Hükümet, bu tedbirin, ilgilinin, kolejin kaynaklarının aşırı bir kullanımını yapıp yapmadığını tespit etmeye yönelik olduğunu öne sürmektedir. Hükümet'e göre, telefon görüşmelerinin denetlenmesi, aranan numaraları, günlerini, arama sürelerini ve gelen ve giden aramaların süre ve maliyetlerini belirten telefon görüşmelerinin incelenmesine dayanmaktaydı. Başvuran, gelen ve giden aramaların süre ve sayılarının ve kendisini arayan kişilerin telefon numaralarının, tam ve açık bir şekilde görüldüğünü düşünmektedir. Başvurana göre, müdür yardımcısı, telefon görüşmelerini yaptığı kişinin ismine, en azından bir kere, ulaşmıştır. Hükümet'e göre, başvuranın telefon görüşmeleri, 22 Kasım 1999'a kadar, birkaç ay boyunca kontrol edilmiştir. Başvurana gelince, o, bu denetimin, Kasım 1999'a kadar, on sekiz aydan uzun sürdüğü kanaatindedir.

11. Müdür yardımcısı, aynı zamanda, başvuranın, internet kullanımını da denetlemiştir. Hükümet, bu tedbirin, başvuranın gezdiği siteleri, bunların günü, saati ve sürelerini incelemeye yönelik olduğunu ve Ekim 1999'dan Kasım 1999'a kadar sürdüğünü kabul etmektedir. Başvuran, bu bağlantıların denetlenme şekillerine ilişkin olarak hiçbir inceleme yapmamıştır fakat bu tedbirin, Hükümet'in kabul etmediği kadar uzun süre boyunca uygulandığı kanaatindedir.

12. Kasım 1999'da, kolejin bağlantıya geçmiş olduğu gelininden, kuruluşa gönderdiği elektronik mesajlarla ilgili bilgiler istendiğinde, başvuran, mesleki elektronik adresinin, soruşturmaya konu olduğunu fark etmiştir. Başvuran, yazılı olarak, müdüre, genel bir soruşturmanın mı söz konusu olduğunu yoksa sadece kendi mesajlarının mı bu şekilde incelendiğini sormuştur. 24 Kasım 1999 tarihli bir elektronik mesajla, müdür, başvuranı, tüm elektronik mesajların belirtilmiş olmasına rağmen, sadece kendininkilerin, kolejin bilgisayar birimi tarafından, müdür yardımcısının talebi üzerine, incelendiklerinden haberdar etmiştir.

13. Hükümet'e göre, elektronik haberleşmenin denetimi, elektronik adreslerin ve mesajların gönderildiği gün ve saatlerin incelenmesini kapsamaktaydı. Bu kontrol, birkaç ay sürmüş ve 22 Kasım 1999'da sona ermiştir. Başvuran ise, elektronik haberleşmesinin, en az altı ay boyunca, 14 Mayıs 1999'dan 22 Kasım 1999'a kadar denetlenmiş olduğu kanaatindedir. Başvuran, bu ifadelerini, belgesel deliller olan, 14 Mayıs'tan 22 Kasım 1999'a kadar geçen dönemdeki, hesabından gönderilen mesajların günü ve saatini ve alıcıların adreslerini belirten elektronik mesajlarının çıktısıyla kanıtlamaktadır.

14. 29 Kasım 1999 tarihli bir bilgi notuyla, müdür, müdür yardımcısına, görüşmelerden birinin içeriğini tasdik etmiştir:

« Karışıklıkları engellemek için, geçen hafta, başvuranın elektronik postasının incelenmesi sorununa ilişkin olarak size sunduğum görüşleri teyit etmeyi gerekli bulmaktayım.

Kolejden birinin, elektronik mesajlarını denetlediğini başvuranın öğrenmesinden sonra, ST. ile görüştüm ve bana, durumun böyle olduğunu teyit etti ve sizin, bu tedbirin temelinde olduğunuzu belirtti. İlgililerin onayı olmaksızın, tüzel kişilerin, elektronik mesajları incelemelerini yasaklayan bir kanun yakında kabul edilecektir. Yakın geçmişteki olaylar, doğal olarak benim dikkatimi çektiği için, ST'nin, bu tedbire son vermesi için talimat verdim. Bunun dışında, sizden de aynı şeyi yapmanızı ve en kısa zamanda, bana, başvuran hakkında kaygı verici tüm bilgileri iletmenizi talep ettim. Bir kere daha, başvuranla ilgili korkularınızdan bahsederek, bana, bu taleplerin her ikisini de yerine getireceğinizi söylediniz. »

15. Olaylar zamanında, kolejde, telefon görüşmelerinin, elektronik postanın veya kullanılan internet sitesi bağlantılarının denetlenmesini düzenleyen hiçbir kural bulunmamaktaydı.

16. Mart ya da Nisan 2000'e doğru, başvuran, kolejin diğer personelinden, 1996 yılı ve 1999 yılının sonunda, faaliyetlerinin çoğunun, müdür yardımcısı veya onun adına hareket eden başka kişiler tarafından denetlendiğini öğrenmiştir. Başvuran, aynı zamanda, müdür yardımcısının veya onun adına hareket eden diğer kişilerin, telefon görüşmesi yaptığı kişilerle, arayanların kim olduklarını veya neden aradıklarını tespit etmek için, iletişime geçtiklerini düşünmektedir. Başvuran, bunun dışında, müdür yardımcısının, kendisinin, faksla, avukatlarından birine gönderdiği özel bir mesajı öğrendiğini ve yıllık izin veya hastalığı süresince, hem mesleki çerçevedeki hem de özel seyahatlerinin denetlendiklerine inanmaktadır.

17. Başvuran, Mahkeme önünde, personelin diğer üyelerinin, gidiş-gelişlerinin uygunsuz ve tedirgin edici şekilde denetlendiklerini belirten ifadelerini sunmuştur. Halen kolejde çalışan başvuran, müdür yardımcısının görevine son verildiğini öğrenmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

A. Özel hayata saygı gösterilmesi hakkı

18. Olaylar zamanında, İngiliz hukukunda, özel hayatı koruyan hiç bir genel uygulama kuralı bulunmamaktaydı.

19. 2 Ekim 2000 tarihinde, 1998 İnsan Hakları Kanunu'nun (*Human Rights Act 1998*) yürürlüğe girmesinden itibaren, mahkemeler, yasal mevzuatı, olabildiğince, Sözleşme'de tanınan haklarla uyumlu şekilde yorumlama ve uygulamakla yükümlü kılınmışlardır. Bu kanun, mahkemeler de dahil olmak üzere, kamu makamlarının, yasal mevzuatın, kendilerine dayatması durumu dışında, Sözleşme'de tanınan bir hakla uyumsuz şekilde hareket etmelerini yasaklamakta ve böylelikle, *common law* kurallarının, Sözleşme'den doğan haklara uygun olarak gelişmesini sağlamaktadır. *Douglas v. Hello! Ltd* ([2001] 2WLR 992) davasında Lord Justice Sedley, kendisinin, İngiltere'de, mutlak bir özel yaşama saygı hakkı olmadığını tespit etmeye hazır olduğunu belirtmiş fakat İstinaf mahkemesi (*Court of Appeal*) bu konuda hüküm kurmamıştır.

20. Soruşturma Yetkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 2000 Kanunu (*Regulation of Investigatory Powers Act 2000*; « 2000 Kanunu »), özellikle de, görüşmelerin dinlenmesi sorununu düzenlemektedir. 2000 Kanunu'nun uygulanması çerçevesinde kabul edilen, mesleki çerçevede görüşmelerin dinlenmesine ilişkin 2000 yönetmeliği (*Telecommunications (Lawful Business Practice) Regulations 2000*), 24 Ekim 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik, hangi koşullarda işverenin, çalışanların görüşmelerini, onların veya muhataplarının rızası olmaksızın, kaydedebileceğini veya denetleyebileceğini açıklamaktadır (örneğin, elektronik mektupları veya telefon görüşmelerini). İşveren, çalışanlarını, görüşmelerinin, dinlenebileceğinden haberdar etmek için gereken makul tedbirleri almakla yükümlüdür.

B. İşverenin güven ve bağlılık yükümlülüğüne riayet etmemesinden kaynaklanan sözleşmeden doğan sorumluluğu

21. *Malik v. Bank of Credit and Commerce International SA* ([1997] IRLR 462) davasında, Lordlar Kamarası, hukukta, her iş sözleşmesinin, işverene, “meşru ve makul gerekçe olmaksızın, işverenle işçiye bağlayan güven ve bağlılık ilişkisini koparma veya bu ilişkiye zarar verme amacı veya sonucu olacak şekilde davranmaktan kaçınmasını zorunlu kılan bir genel ve zımni bir yükümlülük” yüklemektedir. Bu davada, Lordlar Kamarası önündeki sorun, dürüst olmayan bir işverenle çalışmış olmaları nedeniyle yeni iş bulamayan eski işçilere, “kılanmaları nedeniyle tazminat” ödenmesi sorunu idi. Güven ve bağlılık yükümlülüğüne riayet edilmemesi

halinde, nasıl bir tazminatın ödenebileceğini inceleyen Lordlar Kamarası, sadece, iş pazarında yaratılan handicap olan mali zararın karşılanması için tazminat ödenmesini öngörmüştür. Lord Nicholls, açıkça şunları söylemiştir: Açılan davanın ihtiyaçları için, bu davanın konusunun sadece, mali zarar olması nedeniyle, manevi zararın tazmin edilmesi sorusunun devre dışı bırakılması konusunu iredilemiyorum”.

22. Lord Steyn’in, *Malik* davasında, güven ve bağlılığa ilişkin zımni yükümlülüğün anlamını kısıtlamak için söyledikleri:

« Karşılıklı zımni güven ve bağlılık ilişkisi, işverenin davranışını açıklayan « meşru ve makul gerekçe » yokluğu durumunda uygulanmaktadır ve bu sadece, bu davranışın, güven ve bağlılık ilişkisini kesmek ya da ciddi şekilde bu ilişkiye zarar vermeyi hedeflediği durum için geçerlidir. Bu zımni yükümlülüğün muhtemel kapsamı ve sonuçları, kısıtlanmış bulunmaktadır.»

C. Kamu makamının görevi kötüye kullanması suçu (*misfeasance in public office*)

23. Kamu makamının görevi kötüye kullanması suçu, bir memurun yetkilerini, bir kişiye zarar vermek amacıyla kullanması ya da, bilinçli olarak hareket etmesi veya eylemlerinin yasadışı olduklarından ve bir kişi ya da o kişinin ait olduğu gruba zarar verme riski bulunduğundan endişe etmeden hareket etmiş olması halinde meydana gelmektedir (*Three Rivers District Council v. Bank of England (No.3)* (HL) [2000] 2 WLR 1220).

D. 1984 Verilerin Korunması Kanunu (*Data Protection Act 1984*)

24. Başvuranın şikâyetçi olduğu olayların geliştiği dönemde, 1984 Verilerin Korunması Kanunu (« 1984 Kanunu »), verileri elinde bulunduran ve « veri kullanıcıları » adı altındaki özel ve tüzel kişilerin, verileri kullanması ve işlemelerine ilişkin yöntemleri düzenlemekteydi. Bu kanun, bazı yargı yollarını, bireylere, kendilerine ilişkin kişisel verilerin kötü niyetli olarak kullanılması halinde açmaktaydı. Bu kanun, 1998 Verilerin Korunması Kanunu ile değiştirilmiştir.

25. 1984 Kanunu’nun 1. maddesi, kullandığı terimleri, aşağıdaki şekilde tanımlıyordu:

« (...) »

2. Bu amaçla verilen talimatlara göre, otomatik olarak işlenebilecek bir şekilde kaydedilmiş olan her bilgi, bir « veri » oluşturmaktadır.

3. Yaşayan bir özel kişiyle ilgili olan ve bu bilgi sayesinde tespit edilebilecek olan (veya bu bilgi ve veri kullanıcısının elinde bulunan diğer unsurlar sayesinde) her bilgi, « kişisel nitelikli veri » oluşturmaktadır. (...)

4. Kişisel nitelikli verilerin hedeflediği her özel kişi, bir « veri öznesi » oluşturmaktadır.

5. Verileri elinde bulunduran herkes, bir « veri kullanıcısı » oluşturmaktadır. Bir kişi, aşağıdaki hallerde, elinde veri bulundurmaktadır:

a) verilerin, bu kişi tarafından ya da bu kişi adına, bu maddenin 2. paragrafına uygun olarak işlenen veya işlenecek olan verilerin bir parçasını oluşturması durumunda ve

b) bu kişinin, toplanan verilerin içeriği ve kullanımına karar vermesi halinde ve

c) verilerin, bu paragrafın, a) bendine uygun olarak işlenecekleri şekilde bulunmaları halinde (...)

7. Değiştirilmeleri, ortadan kaldırılmaları veya düzenlenmeleri ve onları oluşturan unsurlardan ayrılmaları ve kişisel nitelikli veriler söz konusu ise, bu operasyonlardan herhangi birinin, ilgili verilerin öznesini hedef alması halinde verilerin, « işlenmesini » oluşturmaktadır.

(...)

9. Verilerin unsurlarını açığa çıkarma, verilerin « ifşa edilmesi » anlamına gelmektedir (...) »

26. Kullanıcıların saygı göstermesi gereken « verilerin korunmasına ilişkin ilkeler » bu kanunun ekindeki I. Bölüm’de bulunmaktadır:

« 1. Kişisel nitelikli verilerin içerdiği unsurlar toplanır ve kanuna uygun ve adil bir şekilde işlenir.

2. Kişisel nitelikli veriler, kanunla öngörülen bir veya birden fazla amaçla elde bulundurulabilirler.

(...)

4. Kişisel nitelikli veriler ne amaçla elde bulundurulursa bulundurulunsunlar (...), gerekli ve ilgili olmalıdırlar ve hedeflenen amaç veya amaçların ötesine geçmemelidirler. »

27. 1984 Kanunu’nun 23. maddesi, izinsiz şekilde, kişisel verilerin ifşa edilmesi halinde, bu verilerin öznelerine, bir tazminat hakkı vermektedir:

« 1. Bir kullanıcı tarafından elde bulundurulan kişisel nitelikli bir veri öznesinin, aşağıdaki hallerde zarar görmesi halinde, verilerin kullanıcısından (...) sadece, bu nedenle ve bu verilerin ifşa edilmesi ya da bunlara erişilmesinin neden olduğu manevi zarar için tazminat talebinde bulunabilir. » :

(...)

c) öngörülmuş bir izin olmaksızın elde edilmiş olmaması halinde, bu verilerin ifşa edilmesi veya bunlara erişim olması,

28. 1984 Kanunu, aynı zamanda, verilerin korunmasının koruyucusu olma görevini de yaratmıştır (*Data Protection Registrar*), bu kurum, kullanıcılar tarafından verilerin korunması ilkelerine saygı gösterilmesini sağlamakla yükümlüdür. 10. maddesi, aşağıdaki suçu ortaya çıkarmıştır:

« 1. Verilerin korunmasının koruyucusu, kayıtlı bir kişinin, verilerin korunmasına ilişkin ilkelere riayet etmediğine ikna olmuşsa, söz konusu ilkeye uyulması için gereken tedbirlerin alınması uyarısında bulunabilir (...).

2. Verilerin korunmasının koruyucusu, uyarının gerekliliğini incelerken, ihlalin, kişilere verebileceği maddi veya manevi zararları dikkate almaktadır.

(...)

9. Bir uyarıya uymayan kişinin, cezai sorumluluğu devreye girer (...) »

HUKUK

I. SÖZEŞME’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

29. Başvuran, kendisine uygulanan denetlemenin, Sözleşme’nin aşağıdaki şekilde kaleme alınmış olan, 8. maddesinde belirtilen, özel hayatına ve görüşmelerine saygı gösterilmesi hakkının kullanılmasına bir müdahale oluşturduğunu öne sürmektedir:

« 1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesi tarafından müdahale, demokratik bir toplumda ancak ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olan ölçüde ve kanunla öngörülmüş olmak şartıyla söz konusu olabilir. »

30. Hükümet, bu iddiaya itiraz etmektedir.

A. Tarafların iddiaları

1. Hükümet

31. Hükümet, kolejin, eylemleri, Birleşik Krallık’ın doğrudan sorumluluğunu ortaya koyabilecek bir kamu kurumu olduğunu kabul etmektedir.

32. Bununla birlikte, başvuranın, telefon görüşmeleri, elektronik mesajlar ve internet bağlantıları, 1999 Kasım ayından önce denetlemeye

konu oldularsa da, ilgilinin telefon görüşmeleri dinlenmemiş ve ziyaret ettiği internet sitelerinin içeriği incelenmemiştir. Bu tedbir, sadece, kolejin kaynaklarının, kişisel amaçlarla kullanılıp kullanılmadıklarını tespit etmek için otomatik olarak üretilen bilgilerin incelenmesine dayanmıştır ve bu da, özel yaşama ve görüşmelere saygı gösterilmesi hakkına saldırı oluşturmamaktadır. *P.G. et J.H./Birleşik Krallık* (no. 44787/98, AİHM 2001-IX) davası, bu dava ile karşılaştırılmaz çünkü oradaki sorun, gerçekten, telefon görüşmelerinin dinlenmesine ilişkin idi. *Halford/Birleşik Krallık* (25 Haziran 1997, *Davalar ve Kararlar* 1997-III) davası, Bayan Halford'ın telefon görüşmelerinin, özellikle de, işvereniyle arasındaki ihtilaf nedeniyle, özel olarak kullandığı telefonda dinlenmiş olması nedeniyle, bu davadan farklıdır.

33. Telefon çıktılarının, elektronik mektupların ve internet bağlantılarının incelenmesinin, başvuranın özel hayatına veya görüşmelerine saygı gösterilmesi hakkının kullanılmasına müdahale oluşturduğu varsayılırsa bile, bu müdahale haklı bir müdahaledir.

34. Öncelikle, müdahalenin amacı, kamu fonlarıyla finanse edilen bir işverenin kaynaklarının, kötüye kullanılmamalarını güvence altına alarak, başkasının hak ve özgürlüklerini korumaya yönelik meşru amaçtır. Daha sonra, müdahale, ulusal kanunla, kanunla kurulmuş olan ve kanunun kendisine verdiği yükseköğretim görevi için gereken tüm tedbirleri almaya yetkili olan kolej, bu görevin, iyi bir şekilde yerine getirilebilmesi için, kaynaklarının nasıl kullanıldığına ilişkin olarak bir kontrol kullanabilmektedir. Kanunla kurulmuş olan ve kamu parasıyla finanse edilen bu kurum tarafından sağlanan kaynakların, kötüye kullanılarak, kişisel amaçlar için kullanılmamaları ve kolejin, çıktıları, muhtemel ve soruşturma gerektiren kişisel kullanım durumlarını tespit edebilmek için incelemiş olması, meşru beklentiler dâhilindedir. Bu bağlamda, mevcut olay, *Peck/Birleşik Krallık*, no. 44647/98, AİHM 2003-I davasıyla karşılaştırılabilir.

35. Nihayet, bu tedbirler, müdahalenin, bu kaynakların, soruşturma gerektirecek şekilde, kötüye kullanılmış olup olmadıklarının tespit edilmesiyle sınırlı olmaları nedeniyle sadece gerekli olanı incelediklerinden, demokratik bir toplumda gerekli ve orantılıdır.

2. Başvuran

36. Elektronik mesajlarının okunmadığına ve telefon görüşmelerinin dinlenmediğine itiraz eden başvuran, Hükümet'in anlattığı olayların doğruluğunun ortaya çıktığı kabul edilse bile, alınan bazı denetim tedbirlerinin, özel hayatına ve görüşmelerine saygı gösterilmesi hakkına saldırı oluşturduklarını öne sürmektedir.

37. Başvuran, öne sürülen ihlalden sonra kabul edilen metinler olan, Soruşturma Yetkilerinin Düzenlenmesine İlişkin 2000 Kanunu («2000 Kanunu») ve Mesleki Çerçeve Görüşmelerin Kaydedilmesine İlişkin

2000 Yönetmeliği (« 2000 Yönetmeliği ») gibi, Hükümet'in, bazı denetlemelerin, 8. maddeye aykırı olduklarını kabul etmiş olduğu ve yasal olmaları nedeniyle izin verilmesi gerektiğini kabul ettiği metinleri (bkz. 20. paragraf) öne sürmektedir. Bu tip müdahalelere izin veren metinler, 2000 yılında yürürlüğe girdikleri için, mevcut durumun olaylarından sonra ortaya çıkmışlardır. Sonuç olarak, müdahale, ulusal kanun tarafından öngörülemez ve kanunun, yerel makama, kendi alanında olan olayları kaydetmesine izin vermiş olduğu *Peck* davasındaki müdahale ile (bkz. 34. paragraf) ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

38. Kolejın aldığı tedbirler ne gerekli ne de orantılıdır. Kolej, örneğin, çalışanların telefon, internet ve elektronik mesajlarının kullanımının denetlenmesine ilişkin kuralları yazıp yayınlarak, daha makul ve daha az tedirgin edici yollar kullanabilirdi.

B. Mahkeme'nin değerlendirmesi

39. Mahkeme, Hükümet'in, kolejın, Birleşik Krallık'ın, Sözleşme bağlamındaki sorumluluğunu ortaya koyabilecek eylemleri olan bir kamu kuruluşu olduğunu kabul ettiğini tespit etmektedir. Neticede, Mahkeme, mevcut olaydaki 8. maddeye ilişkin sorunun, devletin, başvuranın, özel hayatına ve görüşmelerine saygı gösterilmesi hakkını ihlal etmemesine ilişkin negatif yükümlülükle ilgili olduğu ve ilgilinin ikametgâhına veya özel hayatına ilişkin olarak farklı bir sorun bulunmadığı kanaatindedir.

40. Bunun dışında, Mahkeme, tarafların, söz konusu denetim tedbirlerinin türü ve uygulama sürelerine ilişkin olarak analaşmadıklarını tespit etmektedir. Bununla birlikte, Mahkeme, bu tartışmaya girmeyi gerekli görmemektedir çünkü 8. maddeye ilişkin sorun, Hükümet'in kabul ettiği olaylarla ilgilidir.

1. Özel hayat kavramının anlamı hakkında

41. Mahkeme'nin içtihadına göre, iş yerlerinden yapılan aramalar, *a priori*, 8. madde anlamında, « özel hayat » ve « görüşme » kavramları kapsamındadır (adı geçen *Halford*, paragraf 44, ve *Amann/İsviçre* [BD], no. 27798/95, paragraf 43, AİHM 2000-II). Mantıken, iş yerinden gönderilen elektronik mesajlar, bir kişinin internet kullanımının denetlenmesi yoluyla toplanan unsurlar gibi, 8. madde anlamında aynı koruma kapsamına girmelidirler.

42. Aramalarının denetlenme riski olduğundan haberdar edilmeyen başvuran, mevcut olayda, iş yeri telefonundan yapılan aramaların özel niteliğine makul olarak inanabilirdi (adı geçen *Halford*, paragraf 45). Elektronik mesajlar ve internet bağlantıları için de aynı şey geçerlidir.

2. 8. maddede güvence altına alınan hakların kullanılmasına müdahale bulunmasına ilişkin olarak

43. Mahkeme'ye göre, telefon görüşmelerine ilişkin olan bilgilerin, özellikle de, tarih, süre ve aranan numaralarla ilgili bilgilerin işlenmesi, 8. madde anlamında sorun oluşturabilir, çünkü bu unsurlar « telefon görüşmelerinin bir parçasını oluşturmaktadır » (*Malone/Birleşik Krallık*, 2 Ağustos 1984, paragraf 84, seri A no. 82). Sadece, bilgilerin, kolej tarafından, telefon çıktısı olarak elde edilebilmiş olması, 8. maddede güvence altına alınan hakların ihlal edildiğinin tespit edilmesi için engel oluşturmamaktadır (*ibidem*). Bunun dışında, bir bireyin özel hayatına ilişkin verilerin hafızaya alınması da, 8/1. madde kapsamına girmektedir (adı geçen *Amann*, paragraf 65). Bu durumda, kolej elinde bulundurduğu bilgilerin, ifşa edilmemiş veya başvurana karşı, bir disiplin prosedürü veya farklı bir prosedür çerçevesinde kullanılmamış olmalarının bir önemi yoktur.

44. Mahkeme, başvuranın haberi olmaksızın, kullandığı telefona, elektronik mektuplara ve internete ilişkin özel nitelikli verilerin toplanması ve muhafaza edilmesinin, 8. madde anlamında, ilgilinin, özel hayatı ve görüşmelerine saygı gösterilmesi hakkının kullanılmasına müdahale oluşturduğu kanaatindedir.

3. Müdahalenin, « kanunla öngörülmüş olması » sorunu

45. Mahkeme, yerleşik içtihadına göre, « kanunla öngörülmüş » ifadesinin, 8. maddenin konusu ve amacından anlaşıldığı üzere, ulusal hukukun, kamu gücünün, 1. paragrafta güvence altına alınan haklara yaptığı keyfi saldırılarına karşı, belli bir koruma sağlaması gerektiği anlamına geldiğini hatırlatmaktadır. Mevcut olaydaki gibi, kamu denetimi olmaması ve yetkiyi kötüye kullanma riski olması nedeniyle, denetim tedbirlerinin alınması halinde de aynı durum söz konusudur (adı geçen *Halford*, paragraf 49).

46. Bu ifade, sadece, iç hukuka saygı gösterilmesini değil, aynı zamanda, hukuk devletini oluşturan ilkelere uygun olması gereken kanunun kalitesini de kapsamaktadır (bkz. özellikle, *Khan/Birleşik Krallık*, no. 35394/97, paragraf 26, AİHM 2000-V, ve *P.G. ve adı geçen J.H./Birleşik Krallık* paragraf 44). Öngörülebilirlik koşulunu yerine getirmek için, kanunun, herkese, hangi durumlarda ve hangi koşullarda, kamu gücünü, benzer tedbirleri almaya yetkili kıldığını belirten açık ifadeler kullanması gerekmektedir (adı geçen kararlar *Halford*, paragraf 49, ve *Malone*, paragraf 67).

47. Mahkeme, Hükümet'in, kanunun, koleji, yükseköğretim görevini yerine getirmek için, « gereken tüm tedbirleri alması » için yetkilendirilmiş olmasına ilişkin iddiasından ikna olmamaktadır. Bunun dışında, Hükümet, olaylar zamanında, genel ulusal hukuktan veya kolejin yönetmeliklerinden ileri gelen ve işverenlerin, çalışanlarının, telefon, elektronik haberleşme ve

internet kullanımlarını denetleyebilecekleri durumları düzenleyen bir kural bulunduğunu kanıtlamaya çalışmamıştır. Ayrıca, 2000 Kanunu gereğince kabul edilen ve bu tür kuralları açıklayan 2000 Yönetmeliği, olaylar zamanında yürürlüğe girmemişti.

48. Bu koşullar altında, o dönemde, denetim tedbirlerini düzenleyen bir iç hukuk kuralı bulunmaması nedeniyle, mevcut olaydaki müdahale, Sözleşme'nin 8/2. maddesinin gerektirdiği gibi, « kanunla öngörülmüş » değildir. Mahkeme, iş yerinde, bir çalışanın, telefon, elektronik görüşme veya internet kullanımının denetlenmesinin, meşru bir amaç olduğu zaman bazı durumlarda, « demokratik toplumda gerekli » olduğu ihtimalini devre dışı bırakmamaktadır. Bununla birlikte, ulaştığı sonuç itibarıyla, mevcut durumda, bu sorunla ilgili olarak karar verilmesine yer yoktur.

49. Bu bağlamda, Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 13. MADDESİNİN 8. MADDE İLE BİRLİKTE İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

50. Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlalleri konusunda, hiçbir etkili başvuru yolu bulunmadığını öne süren başvuran, aynı zamanda, aşağıdaki şekilde kaleme alınmış olan 13. maddenin de ihlal edildiğini ileri sürmektedir:

« Bu sözleşmede tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev ifa eden kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, durumun düzeltilmesi için ulusal bir makama başvurma hakkına sahiptir. »

51. 8. maddeye ilişkin tespiti dikkate alındığında (bkz. 48. paragraf); Mahkeme, başvuranın, 13. madde çerçevesindeki şikâyetinin incelenmesine yer olmadığına karar vermiştir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİ

52. Sözleşme'nin 41. maddesi,

« Mahkeme, Sözleşmenin veya Protokollerin ihlal edildiğini tespit ederse ve ilgili Sözleşmeciler Devletin iç hukuku bu ihlali ancak kısmen giderse imkânı veriyorsa, Mahkeme gerekli görürse zarara uğrayan tarafa adil bir karşılık verilmesine hükmeder. »

A. Tazminat

53. Başvuranın, maddi tazminat konusunda hiçbir talebi bulunmamaktadır fakat belli bir miktar belirtmeksizin, yaşadığı üzüntü, sıkıntı, kaygı ve depresif ruh hali ve uykusuzluklar nedeniyle, manevi bir zarar gördüğünü ileri sürmektedir. Başvuran, Haziran 2006 tarihli ve iş

koşullarından dolayı sıkıntı ve uykusuzluk çektiğine dair bir rapor sunmuştur.

54. Hükümet, başvuranın sunduğu raporun hiç bir yerinde, bahsettiği ağrılara, şikâyetlerin temelindeki olayların neden olup olmadıklarını belirtmediğini öne sürmektedir. Bunun dışında, Mahkeme, daha önce, şüphelilerin görüşmelerinin, polis tarafından kaydedilmiş olduğu ceza alanındaki birçok davada, ihlal tespitinin, yeterli bir adil tazmin oluşturduğuna karar vermiştir (*Taylor-Sabori/Birleşik Krallık*, no. 47114/99, paragraf 28, 22 Ekim 2002; *Hewitson/Birleşik Krallık*, no. 50015/99, paragraf 25, 27 Mayıs 2003, ve *Chalkley/Birleşik Krallık*, no. 63831/00, paragraf 32, 12 Haziran 2003). Bunun dışında, öne sürülen tedbirler, mesajların kaydedilmesine değil denetlenmesine yaradıkları için, müdahale, yukarıda belirtilen davalarda, daha az olmaktadır.

55. Mahkeme, Hükümet'in anımsattığı davaları dikkate almakta fakat yukarıda belirtilen ve bir çalışanın, özel telefon görüşmelerinin işvereni tarafından kaydedilmesine ilişkin olan *Halford* davasında (paragraf 76), manevi tazminat olarak, 10.000 İngiliz sterlini ödenmesine hükmettiğini hatırlatmaktadır. Hakkaniyete uygun çerçevede, Mahkeme, başvurana, manevi tazminat olarak, 3.000 Avro ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama giderleri

56. Yargılama giderleri için, başvuran, katma değer vergisi (KDV) dahil olmak üzere, toplamda, 9.363 İngiliz sterlini ödenmesini talep etmektedir. Bu miktar, *solicitor* ve stajyerinin ücretlerini (7.171,62 İngiliz sterlini), yargılama giderlerini (1.556,88 İngiliz sterlini) ve kalanı için de, ileriki harcamaları kapsamaktadır.

57. Hükümet, *solicitors*'lar tarafından faturaya yansıtılan saat ücretlerinin ve davanın derdest olduğu sürece yükselmelerinin aşırı olduğunu öne sürmektedir. Bunun dışında, Mahkeme'nin, kabul edilemez olduğuna karar verdiği şikâyetler, ilk başvuruda bulunmaktaydı. Hükümet, bu şikâyetlerle ilgili giderlerin, geri ödenmemesi gerektiği kanaatindedir. Hükümet'e göre, yapılan masrafları karşılamak için, 2.000 Avro ödenmesi yeterli olacaktır.

58. Yerleşik içtihadı göre, Mahkeme, yargılama giderlerini, ancak, bunların, saptanan ihlalle ilgili olmaları, gerekli şekilde ve gerçekten yapılmış olmaları ve oranlarının makul olması halinde geri ödenmesine karar vermektedir (diğerlerinin yanı sıra, bkz., *Schouten ve Meldru/Hollanda*, 9 Aralık 1994, paragraf 78, seri A no. 304, ve *Lorsé ve diğerleri/Hollanda*, no. 52750/99, paragraf 103, 4 Şubat 2003). Tüm bu unsurlar dikkate alındığında, Mahkeme, başvurana, yargılama giderleri için, KDV ile birlikte, 6.000 Avro ödenmesine karar vermektedir.

C. Gecikme faizi

59. Mahkeme, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın eklenmesinin uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 8. maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. Davanın, Sözleşme'nin 13. maddesi bağlamında *incelenmesine yer olmadığına*;
3.
 - a) Savunmacı devletin, Sözleşme'nin 44/2. maddesi gereğince, işbu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki oran dikkate alınarak, İngiliz sterlinine çevrilerek, aşağıdaki miktarları ödemesine:
 - i. Manevi tazminat olarak, 3.000 Avro (üç bin Avro),
 - ii. Yargılama giderleri için, 6.000 Avro (altı bin Avro)
 - iii. Bu miktarlar üzerinden alınabilecek her türlü vergi;
 - b) Bu sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
4. Başvuranın, fazlaya ilişkin adil tazmin talebinin *reddine*,

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar, İngilizce olarak hazırlanmış ve 3 Nisan 2007 tarihinde, İç Tüzüğü'nün, 77. maddesinin 2. ve 3. bentleri gereğince, yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

LawrenceEarly
Yazı İşleri Müdürü

Josep Casadevall
Mahkeme Başkanı

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri, İngilizce ve Fransızca'dır. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, bu çevirinin kalitesine ilişkin olarak hiçbir sorumluluk almamaktadır. Bu çeviri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihat

veritabanı olan HUDOC'tan veya HUDOC'un iletmış olduğu diğer veritabanlarından indirilebilir (<http://hudoc.echr.int>). Bu çeviri, ticari olmayan amaçlarla ve davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ve İnsan Hakları Vakfı'na atıfta bulunmak suretiyle alıntılanabilir. Bu çeviriyi kısmen veya tamamen, ticari amaçlarla kullanmak isteyenlerin, bunu aşağıdaki adrese bildirmeleri gerekmektedir: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour Européenne des Droits de l'Homme (<http://hudoc.echr.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int